

השקפה צעירה

מבית קהילת "חזון הדור הצעיר" (ע"ד)

יום שישי
 א' כסלו ה'תשע"ו (13.11.15)

מסיני בא... הרב פרופ' חביב יצחק

"ויאמר עשו בלבנו, יקרבנו ימי אכל אבי, ואתה הנה, את יעקב אחי. מב ויגד לרבקה, את דברי עשו בנה הגדל; ותשלח ותקרא ליעקב, בנה הקטן, ותאמר אליו, הנה עשו עשוי מתנחם לך להרגך"
 בשעה קשה זו, בגלות החל הזה, כשאומות העולם מתכוננים להדק את הלחץ על ישראל לותר לתושבי הארץ שאינם יהודים ויתורים טריטוריאליים, ובאותו הזמן ידוע ונראה לעין שאחינו קמים עלינו להורגנו, בעוד הם מאשימים אותנו ברצח (!?) קשה שלא להתייחס למשפטי התורה, ולשאוב רעיונות איך להתמודד עם הסכנה.

אז דבר ראשון שרבקה מלמדת אותנו זה לא להכחיש. יש סכנה, יש כונה לרצוח. לא להתעלם. אנחנו בגלות, ושכנינו מוכרים לנו בטבעם, אין כאן חדש תחת השמש.
 דבר שני, הפתרון של לוי ושמעון לא נבחר כרצוי ע"י אבינו יעקב, רצה ללא אבחנה בשכנינו זה לא השיטה.
 דבר שלישי, לנחק מעט. למנוע מעשיו הזדמנויות להגיע ליעקב, בתרוץ כל שהוא. אז לגבינו, המסר הוא לילדינו ואזרחינו, לא להסתובב בכונה בין קהל ערבי, ולנסות להתרחק מהסכנה.

בכל זאת, דבר תורה שמעסיק את הקורא את התורה שבכתב, ולפי דעת רבותינו והתורה שבע"פ. לכאורה, רבקה מטעה את בעלה מספר פעמים בפרשה. נראה שמעשי משפחת בתואל פועלת, לא רק בחיי יעקב בארם, אלא גם בביתו של יצחק, ובישראל. ואין אנחנו רואים שחז"ל מבקרים את רבקה קשות כאילו הם קוראים את פשט הפסוקים שמדובר בגניבת דעת ואונאה. גם נגענו בשנים קודמות שיצחק מראה בכמה פסוקים שהוא יודע מי לפניו, גם כי כהו עיניו, וריח בגדי עשוי לכאורה מטעים אותו. בכל זאת אומר יצחק "גם ברוך יהיה".

בכל זאת, מאיפה הרשע הזה? האם הוא מולד ומורש, או סביבתי? כמה סביבתי? האם יצחק אחראי לתכונה של עשוי? האבא הערבי הוא מקור האכזריות?

הגמרא בסנהדרין מספרת על מערכת יחסים בין צאצא עשוי לבין זה של יעקב. רבינו הקדוש, סופר המשנה, ואנטונינוס, קיסר רומי. חברותא במשך שנים, במשך לימודם מגלים דברי תורה חשובים לכולנו.
 שואל אנטונינוס מתי נכנסת הנשמה לגוף. רבינו חשב שבזמן הלידה, אבל אנטונינוס מתנגד באומרו שבמשך תשעה חודשים ללא נשמה הבשר של העובר היה נרקב. מסכים רבינו. שואל אנטונינוס מתי נכנס יצה"ר לאדם. רבינו חשב שבזמן יצירת הולד (ארבעים יום לתוך ההריון), אבל אנטונינוס מתנגד וטוען שאם היה יצה"ר בעובר היה משכנע אותו לקפוץ מבטן אימו וכל ההריונות היו נגמרים בהפלה. ושוב רבינו מסכים איתו. המסר הראשון ללומד התורה הוא שאמירות לגבי המדע והטבע אינם ברומה של האמונה היהודית. נוא שוין, אז נשנה את דעתנו.

אבל הדו שיח הזה מאיר מדרש אחר באור מאוד מעניין ביום זה. ידוע המדרש שמביא רשי, שרבקה הרגישה שהולד בבטנה מתרגש גם ליד בית מדרש, וגם ליד עבודה זרה. ועל זה שאלה "למה זה אנכי?". ועונה לה איש האלוקים שהיא נושאת בבטנה תאומים. שני גוים ממך יפרדו. עכשיו רק רבינו הקדוש מקבל שיצה"ר נכנס באדם רק לאחר שנוול, או עם איזה יצר היה עשוי מתלהב מבית עבודה וזה לידו הלכה אמו רבקה בזמן שהיה עובר בבטנה? והמסקנה היא שהעובר היה רק עם יצר הטוב בו. וכשהיה עשוי נע בבטנה היה זה כי רצה עשוי לנצח את העבודה וזה. אלא שכשנוול, מיהר עשוי מדי ומוקדם מדי בחייו, לפני שלמד מספיק תורה כשי להתמודד עם הכופרים,

נכנס לבית עבודה זרה במטרה לתקן או לנצח אותם, אבל הם ניצחו. מכאן אנחנו למדים ש"יצר האדם רע מנעוריו", משמעו לחשיפה לסביבה, אפילו בילד של יצחק אבינו, יש סכנה מהותית, ומשם בא הרע לעולם.

לכן בוחר יצחק לברך את עשיו, דבר בלתי נתפס. הנה הרשע שרוצה בילדינו, וזה מברך אותו? זו אהבת אב? אז אמרנו בשנים קודמות שזו הברכה היתה מיוערת לעשיו במטרת שגשוג כלכלי כדי שיתמוך ביעקב. ואכן בדורנו אנחנו רואים התגשמות של חזון זה של יצחק, אכן יהודים ומדינת ישראל ממומנים ע"י הקרן לידודות ותקציב תמיכה של ארה"ב וגרמניה ועוד, צאצאי עשיו שתומכים במדינתנו. אבל יש גם עקרון אחר.

הברכה מושרש הברכה של עצים, שמקופף החקלאי ענף אף אל האדמה ומשם יוצא עץ חדש עם גזע חדש. כמו חבור של מקור החיים לאדמה ולחומר, וכך החיים פורצים מחדש במקום אחר. ולכן הברכה שייכת רק למי שלו חיבור למקור הברכה, וכך אומר יצחק לעשיו בברכה שכן קיבל, "והיה אם תריד... ז"א אם יעקב אינו "הקול קול יעקב", אז הברכה לא תדבק בו, וזה המנגנון ששם יצחק בברכת החומר והשגשוג, שכל עם שזרק את היהודים שבו, מיד איבד את השגשוג, ובעין רואים כמה משתדלים אומות מזרח אירופה להזיל את עלות המחיה ולפתות את היהודים לחזור אליהם. וכך גם בעשיו הרשע, רק אחרי שראה יצחק כי "וישא עשיו קולו ויבך", שערי בכי לא נסגרו גם לעשיו, והרי זו מתנת חיים לעשיו, שרשע לא מגיע לו ברכה, והוא אינו מחובר לגשע החיים אלא רק לאדמה. בכל זאת, לאחר הבכי, או אז פותח יצחק ואומר "משמני הארץ יהיה מושבך, ומטל השמים מעל. ועל חרבתך תחיה ואת אחיך תעבוד והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך".

זאת אומרת הקללה שבאה על עם ישראל שאם אנחנו נרד מגדולתנו ונפסיק ללמוד תורה, והקול לא יהיה קול יעקב, רבים הקעקועים ותספורות התגלחת בישראל רח"ל, אז נותן יצחק לעשיו רשות לשבות ממנו שבי רח"ל, זה בא לעשיו כתוצאה משלוש דמעות שהוריד כשהבין שהפסיד את הברכה. וכה גדולה כוחה של דמעה, שרשע זה חוזר ומשכנע את אבינו יצחק, שיתן לו כח כזה גדול להזיק לנו, הכל מכח הבכי וכמתנת חיים. ושוב גם לגבינו, אם ננהג באכזריות כלפי הקמ"ס עלינו לרעה, ונביא את מעשינו ומידותינו לאלו של עשיו הרשע, את הקרב בשטח ננצח אולי, אבל באותו מהלך נאבד את הברכה, ונקבל אותה במחירי הבכי. וישנה ברירה אחרת. יעקב טורח על חינוך בניו, יעקב יושב אוהלים, יעקב איש החמלה, או אז הברכה באה גם בלי הבכי. כל שכן אנחנו, אם נתחייבנו בשמים מכת סכינים רח"ל, נבכה לשמים, ומיד הזדמנויות חדשות לגאולה יצוצו משום מקום. ועוד יותר, אם נגדיל את החסד והרחמים בינינו אחינו היהודים, כמו שאנחנו רואים בהלכה יום יומית, שכשאנחנו אומרים בתפילת שחרית "לך ד' הממלכה והמתנשא לכל לראש, והעושר והכבוד מלפניך" עלינו לתת שלוש דמעות לצדקה, ודוקא שתי דמעות ואז עוד אחת, זכר ותקון לשלוש דמעות שהוריד עשיו. שהבכי הוא גורלו של עשיו האכזר, אבל אנחנו תמורת דמעותינו ניתן בחסד והברכה באה גם ללא הצורך רח"ל למקום עצמינו בוכים על אובדן יקריו.

בעבור מתנת החיים של שלוש דמעות, ידון אותנו הקב"ה בתורת מתנת חיים, ויחון אותנו בכיאת גואל צדק, השם יזכנו לעשות צדקה, כמו שנאמר "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה", וזהו גואל הצדק לו אנחנו מחכים, שכשיבוא והשפעתו הטובה על האנושות תעלה על ההשפעה המזיקה של האלימות והשחיתות המידות, או אז נזכה כלונו לעבודת אלה השם בלב אחד, כל אחד עם השורש שלו, והיכולות שלו, בחסד וברחמים, ונכניע את האכזריות, לא רק בלבנו, אלא בלב שכנינו, ונזכה לברכה, כמו שאומר הנביא "ציון חסד תבנה ושביה בצדקה", בב"א.

הצטרפו אלינו!

תוכניות חינוכיות לילדים ונוער • גמ"ח "רק בשמחות" - השאלת ציוד לשמחות ולבית האבל • גמ"ח "לבריאות" השאלת ציוד רפואי וסיעודי • מרכז להפצת ערכי היהדות • חלוקת מצרכי מזון • ערבי תרבות • בית מדרש יוצר לדתיים ולחילוניים • מרכז התנדבות קהילתי • מרכז הדרכה • חוגי ילדים

מה בפנים?

חינוך באהבה
 כתף לבכות עליו

מושג השבוע
 הבכור

מבט לעומק
 ברכת הריח

הלכה בהרחבה
 תפילה במניין

ממטעמי המטבח
 פשיטת בצל ופטריות

שבת פרשת "תולדות"

כניסת שבת	16:17	ציצית	17:09
שבת	16:10	בית שאן	17:18

הגלילית

חינוך בחיך ובאהבה ישראלה אלגלי

כתף לבכות עליו

ציריך, שוויץ, השעה 10 דקות לאחר חצות הלילה. הטלפון בבית הרב משה סולובייציק מצלצל. הרבנית מרימה ובטלפון אברך מבוהל מבית החולים, המספר שכבר שנים הם מחכים לתינוק ועכשיו סוף סוף, רגע לפני הלידה, נוצר סיבוך, והרופא אמר כרגע שהעובר בסכנת חיים.

הרבנית העבירה את הפרטים לרב שהיה באמצע לימוד משותף עם בנו. מיד הפסיקו השניים ללמוד והחלו לומר תהילים בכוונה גדולה לרפואת העובר של אותו אברך שכלל לא הכיר. לאחר מספר דקות שוב צלצל הטלפון ועל הקו האברך שהודיע שניתן להפסיק להתפלל, התינוק נפטר. משאך שמע הרב את הבשורה המרה רצה לדעת באיזה בית חולים נמצא האיש, ביקש הרב מאשתו שתשיג לו טלפונים של כל בתי החולים באזור ציריך.

"מה כל כך חשוב לך למצוא את האדם הזה? ועוד בשעה כזאת? האין זה יכול להידחות עד מחר?" הקשתה הרבנית. מיהר הרב להסביר "הדבר הכרחי, משום שבטח אותו יהודי יושב בחדר ההמתנה שבור ורצוף ולא יודע מה לעשות עם עצמו". "אך מה הרב יועיל לו בשעה כזאת?" הוסיפה הרבנית לשאול. השיב הרב "אני אתן לו כתף לבכות עליו..."

קהילת חזון הדור הצעיר

נשמח לצייד אתכם!

גמ"ח "לבריאות"
השאלת ציוד רפואי / סיעודי

כסאות גלגלים, קביים, הליכונים, רולטורים, מקלות הליכה, מיטה סיעודית ועוד...

גמ"ח "רק בשמחות"
השאלת ציוד לשמחות ובתי אבל

כסאות, שולחנות, גרילנדות, מקררים, סידורים, תהילים, מיחמים, סטנדים, אוהל אבלים ועוד...

פעילות קהילתית מגוונת

תוכניות לילדים ונוער, מרכז להפצת ערכי היהדות והמסורת, הפעלת סטודנטים ומתנדבים למוען הקהילה, חלוקת מצרכי מזון למעוטי יכולת, ערבי תרבות לצעירים ולמבוגרים, הקמת מיזמים קהילתיים, בית מדרש יוצר לדתיים וחילוניים, עזרה לקשישים וגלמודים, מרכז התנדבות קהילתי, מרכז הדרכה, חוגי ילדים ועוד...

סיפור משקפיים טובות אוהד דהן

לתת את הכול

"נתן נתן לו, ולא ירע לבבך בתתך לו" (דברים טו, י) הנשף הגדול הפך לשיחת היום אצל עשירי המדינה שהוזמנו אליו, וההכנות היו בשיאן. אחת מהמוזמנות החליטה שהיא צריכה לקנות עגילים חדשים לאירוע. היא הסתובבה בכל החנויות כדי למצוא את זוג העגילים היפה ביותר. כשמצאה זוג שכזה, לא היה קץ לשמחתה. מכונית הלימוזינה הארוכה נעצרה מול פתח גורד השחקים. היא יצאה מהמכונית אחרי בעלה, עדויה בעגיליה החדשים, ונשאבה לזרם הזוגות הלבושים בחגיגות שנהרו אל האולם בו התקיים האירוע. נקישה קלה על כפתור המעלית הזניקה אותה לקומה ה-78, בה התרחשה המסיבה, שם התמזגה בקהל העשיר שפטפט וליהג ובידו כוסות זכוכית.

לאחר זמן מה פנתה לבעלה והציעה לו לצאת מעט אל המרפסת, מבלי לשים לב שהעגיל לא מוצמד טוב אל תנוכי אזנה. ברגע שיצאו למרפסת הרוח החזקה העיפה את העגיל למטה, אל הרחוב ההומה. האינסטינקט הראשוני של האישה היה לצעוק, אך שנייה לאחר מכן עצרה בעצמה וזרקה את העגיל השני. "מה את עושה?" שאל בעלה הנדהם. "אין לי מה לעשות פה עם עגיל אחד" אמרה האישה. "אז לפחות שלמוצאת יהיה זוג..."

הרב זבנו בשעה כזאת. כשעיניו נפוחות ואדומות מדמעות חיבק את הרב חיבוק אמיץ ובכה. כך עמדו יחדיו מחובקים ובכו כ-10 דקות תמימות בכי קורע לב ללא מילים.

לאחר שנים פגש בנו של הרב את אותו אברך כבר עם שלושה ילדים בריאים. אמר לו האברך: "אין לך מושג מה אבא שלך עשה לי באותו לילה קודר... הוא פשוט הציל את חיי, אני מתבייש לומר לך אלו מחשבות חלפו במוחי באותה העת. רק עצם נוכחותו והחיבוק החם והאוהב, והעובדה שהיה מישהו לשאת בעול עימי, נתנו לי עוז ותעצומות לא לוותר – לא להתייאש, לקום להתעודד ולהתחיל מחדש.

מסקנות:
*ליווי ותמיכה בילד, בתלמיד ובחבר בשעת מצוקה חשובים ביותר.
*התובנה שלעיתים בעת משבר – אין ההורה או המורה נדרשים "לשלוף" פתרונות/עצות, מספיק "להיות שם" כדי להשרות בטחון ואכפתיות.
*לעיתים צריך לעשות קצת מעבר למה שהתפקיד מחייב אותנו או ממה שנתבקשנו לעשות, גם מעבר לשעות העבודה.

יזכור

מרדכי בן מרים ז"ל	מרים בת מורורי ז"ל
מרדכי בן מרים ז"ל	רבקה בת פרי ז"ל
עיוש בר איטו ז"ל	דוד בן יהודה ז"ל
ליזי בת מרים ז"ל	רחמים בן יהודה ז"ל
סבה (שרה) בת עזיזה ז"ל	מרדכי בן ציפורה ז"ל

הלכה בהרחבה

הרב אֲתִי אהרן

תפילה במניין (סימן צ' סע' ט יז)

שבוע שעבר שאלנו בעניין חיוב תפילה במניין – השבוע נעמיק יותר בסוגיה.

מקורות שונים בעניין תפילה בציבור:

ברכות ו. "אין תפילה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שנאמר: "(1) לשמע אל הרנה ואל התפלה... (2) ומנין לעשרה שמתפללין ששכינה עמהם, שנאמר אלוקים נצב בעדת א ל". וכן **ברכות ח.** "(3) מנין שאין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים, שנאמר: 'הן א ל כביר לא ימאס', וכתבי: 'פדה בשלום נפשי מקרב לי". וכן **עבודה זרה ד:** "(4) דציבור נפיש זכותיה". וכן **ברכות כא:** "(5) מנין שאין היחיד אומר קדושה, שנאמר: 'נקדשתי בתוך בני ישראל' כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה...".

ממקורות אלו, אפשר להבין את מעלת התפילה בציבור כנפרדת ממעלת התפילה, ואינה אלא עניין של "ברוב עם" (מקור 1) או על מנת לומר דברים שבקדושה שלא ניתן לאומרם ביחיד(5). ואפשר שהיא מהותית למצוות התפילה ויש פגם לתפילת יחיד, צד שהיא מאוסה (מקורות 2,3) ומתקבלת פחות (בדומה למה שראינו בשם האג"מ שבוע שעבר).

שתי הבנות אלו נמצאות לכאורה, בפירוש הראשונים לסיפור המופיע **בברכות מז:** "מעשה בר' אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושיחרר עבדו והשלימו לעשרה" **הגמ' שואלת:** כיצד ר"א שחרר את עבדו הרי יש מצוות עשה של "לעולם בהם תעבודו"? **עונה הגמ':** "מצוה דרבים שאני".

ונחלקו הראשונים בביאור "מצווה דרבים": **רש"י** "להוציא את הרבים ידי חובתן בקדושה", דהיינו כל עניינה של תפילה במניין כדי לומר דברים שבקדושה ולא כדבר מהותי במצוות התפילה. **התוס'** מוכיחים מסוגיה זו, שמצווה תפילה שהיא דרבנן דוחה מצווה דאו', רואים שתפילה במניין היא חלק מהותי ממצוות תפילה. (וע"ע ר"ן שכתב שאינו עובר בעשה כי האיסור הוא לשחרר לטובת העבד, וממילא נפל הדיון וע' **מג"א ס' צ ס"ק ל** שהקשה על כך)

גמ' נוספת המעלה את שתי ההבנות האלו היא **ברכות ח.** מסופר על אמוראים שאחר שלמדו "אין לו לקב"ה אלא ארבע אמות של הלכה" היו מתפללים במקום בו למדו ולא הלכו לבית הכנסת. נחלקו הראשונים מה הכוונה התפללו היכן שלמדו (רבינו יונה על הרי"ף): **רבני צרפת** ביארו שהתפללו יחיד. אך **הרמב"ם** (הל' תפילה ח,ג) ביאר שהתפללו במניין מצומצם, והעדיפו תפילה במקום לימודם מאשר תפילה ברוב עם, אבל לא על חשבון תפילה במניין. ונראה לומר שגם כאן מחלוקת רבני צרפת והרמב"ם האם מניין הוא חלק מהותי ממצות תפילה הוא שהוא מעלה.

השו"ע (צח,יח) כתב כרמב"ם ואילו הרמ"א הביא דברי רבני צרפת אך הגביל זאת: **א.** דווקא מי שתורתו אומנתו שאינו מתבטל. **ב.** ולא בדרך הרגל שלא ילמדו עמי הארץ (מקורו ברא"ש, שמדבריו נראה שיש חיוב מצוות תפילה שכתב "ונצא ידי חובתנו בתורה ובתפילה").

פתגם חסידי

הרב ישראל ניסן מור יוסף

אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש היה אומר: כאשר יהודי לוקח על עצמו התחייבות נדבה לצדקה. אף על פי שלעת עתה אינו רואה כיצד יוכל לעמוד בכך ואף על פי כן עושה זאת בלב שמח הנה מיד כשמחליט ליתן נדבתו, פותחים לו מלמעלה "צנורות" חדשים ואפשרויות חדשות בעיני פרנסה, שיוכל לשלם את נדבתו. (שיחת כ' מרחשון תשי"ד)

פשטידת בצל ופטריות

מצרכים:

חבילת פטריות שמפניון טרי קצוצות
1/2 כוס שמנת מתוקה
1 כפית אבקת מרק פטריות
3 ביצים טרופות
1/2 כפית שטוחה של מלח
1/2 כפית פלפל שחור
250 גרם גבינה צהובה מגוררת.

מצרכים לבצק:
2 1/3 כוסות קמח תופח
100 גרם חמאה
1 גביע שמנת חמוצה
מצרכים למליח:
50 גרם חמאה
6 בצלים גדולים, קצוצים דק

אופן ההכנה:

- שמים בקערה יחד את כל מצרכי הבצק ולשים עד לקבלת בצק.
- מניחים את הבצק במקרר למשך מחצית השעה.
את המליח מכינים באופן הבא:
- א. מטגנים את הבצל עם החמאה במחבת עד שיזהיבו. מוסיפים את הפטריות וממשיכים לטגן תוך כדי בחישה.
- ב. מוסיפים את השמנת המתוקה, הגבינה הצהובה ואבקת המרק. מוסיפים התבלינים וממשיכים לערבב עד שהתערובת מסמיכה.
- ג. מעבירים את התערובת לקערה ומקררים מעט. מוסיפים את הביצים.
- ד. מרפדים את התבנית בבצק ויוצקים מעליו את התערובת.
- ה. אופים בתנור למשך 55 דקות בחום בינוני.

בהצלחה ובתיאבון.

"הסיבה שלאנשים קשה להיות שמחים היא כי הם תמיד רואים את העבר יותר טוב ממה שהוא היה, את ההווה יותר גרוע ממה שהוא, ואת העתיד יותר מסובך ממה שהוא יהיה."

מושב השבוע

גרשון האריס

הבכור

כשרבקה מבינה שלמרות האופי של עשו, יצחק מתכוון לברך אותו לפני מותו בברכות הבכורה, היא מבקשת מיעקב לשתף עמה פעולה כדי לסכל את כוונות אלו. אבל מדוע רבקה כל כך התנגדה שעשו, שאכן יצא ראשון מבטן אמו, יקבל את ברכת הבכורה? מה מיוחד במעמד זה שגרם לרבקה לעשות את מה שהיא עשתה? הרי כולנו יודעים שלבכור – גם ביהדות וגם בתרבויות רבות אחרות – מעמד על כלפי יתר אחיו בגין ירושה, אך מתברר שמעמד זה מקנה לראשון הנולדים הרבה מעבר לכך.

אז פרט לירושה כפולה, בימי קדם היה הבכור ממלא את מקום האב, ואחיו הקטנים היו נותנים לו כבוד אב. לדוגמא, יהושפט מלך ישראל נתן את המלוכה ליהורם כי הוא הבכור (דה"ב כ"א:ג). וכך הבכור היה נחשב כמנהיג המשפחה עם כל המשתמע מכך מבחינת יחס עודף וסמכות יתר מול שאר בני המשפחה. כמו כן, ביהדות הבכור זכה ליחס מיוחד מבחינת חובתו לשרת בקודש, וכדי להוציא ממצב זה, אביו היה חייב – ועדיין נהוג היום – לפדות אותו ע"י כהן, דהיינו מה שנקרא פדיון הבן.

אולם, יהדות אינה רואה את סמכויות ומעמד הבכור כבלתי הפיכים, ועוד בימי התורה לא מעט מפריבילגיות האלו נשללו מהבכורות. ולכן, אף על פי שבכורות היו עושים עבודת קודש והקריבו קורבנות, בגלל השתתפותם בחטא העגל, תפקידים אלה הועברו מהם לכהנים והלויים; לעניין מעלה ההנהגה ונשיאות ביטלה התורה את זכויות הבכור, כי ישמעאל נפסל כיורש הבכורה מאת אברהם; וזכויות הבכורה מבחינת ירושה ומנהיגות הועברו מראובן ליהודה ע"י יעקב וכמובן, בפרשתנו עשו "מוכר" את הבכורה ליעקב.

חידה שבועית

אמיר צ'פניק

חידת השבוע

לוקחים 3 אנשים, מכניסים אותם לחדר ואומרים להם: עוצמים לכם את העיניים ושמים לכם על הראש כובע בצבע אדום או ירוק. המשימה: מי שרואה כובע אדום על אחד מהשניים האחרים שירים את היד.

מי שמגיע למסקנה מה צבע הכובע על ראשו שייצא החוצה.

שמים לשלושתם כובע אדום ופותחים להם את העיניים. שלושתם כמובן מצביעים. כולם מחכים מספר שניות ולאחריהם כולם קמים ויוצאים החוצה.

איך כל אחד הגיע למסקנה שיש לו כובע אדום על הראש?

חידה מהשבוע שעבר

יש לך 2 מטבעות מיוחדים ללא הגבלה - ראשון בשווי 5 ש"ח והשני בשווי 17 ש"ח. מהו הסכום הגבוה ביותר שאי אפשר להרכיב משני המטבעות הנ"ל?

פיתרון לחידה מהשבוע שעבר

אם נשתמש ב- 0-4 מטבעות בשווי 17 ש"ח ובנוסף בכמה מטבעות בשווי 5 ש"ח שנצרה נוכל להגיע לכל סכום שגדול מ-63, ולכן הסכום הגבוה ביותר שלא ניתן להרכיב הוא 63 ש"ח.

מבט לעומק

הרב מנחם סוכות

ברכת הריח

למה יצחק מיד מקבל עליו את המציאות שהיא תולדת רמאותו של יעקב? אנחנו אפילו לא מוצאים שהוא כועס על ה"גניבה" הזו, הייתכן? המדרש על פסוק זה מביא,

אנחנו רגילים לתחושה שהדבר החשוב ביותר הוא להיות בשליטה, שאני אעשה מה שאני רוצה. זה אכן חשוב להיות במודעות, לא לעשות דברים ללא שימת לב וללא רצון מלא. אך האם אני באמת יודע תמיד מה נכון? האם הרצון החיצוני שלי מבטא גם את רצוני הפנימי יותר? יצחק, שעלה מרצונו על גבי המזבח, ידע בברור שלא הוא כאן הסיפור. הוא ביקש להיות כלי לרצון ה', שאם רצונו אינו בדיוק רצון ה', שתילקח ממנו השליטה במעשיו. כשראה יצחק שמשמים נבחר כי הברכה תגיע ליעקב, הוא מיד הבין שזה הדבר הנכון ושמו בכך.

בדרך זו נוכל ליישב שאלה נוספת, מדוע סיבבו משמים כך? מדוע הייתה ברכתו של יעקב צריכה להגיע אליו בצורה כל כך לא פשוטה? ברכה חשובה זו הייתה צריכה להגיע מהמקום הגבוה ביותר, בכדי שהברכה תהיה נקיה, ברכה שמגיעה משמים ממש, צריך שתהיה ללא תערובת של רצון שיש בו נטייה גשמית, גם לא מהטבע הפשוט של אהבת אב לבנו. לשם כך היה צורך בהסחת הדעת, בכך שהברכה תגיע מתוך הנכונות העצומה של יצחק לביטול רצונו אל זה של הבורא.

והאם כאן אין זה רצונו? זה ממש לא כך. האמת היא שזהו רצונו הפנימי ביותר, כאן סוף סוף נוצר החיבור בין המעשים החיצוניים לבין רצונו של הנשמה. זהו השלום העמוק ביותר, ומכיוון ששלום הוא ה"כלי" שמחזיק ברכה, לכן דווקא שלום כזה, שלום במהותו של האדם, יכול להחזיק ברכה.

מעלה נוספת יש לכך שיעקב מקבל את הברכה המיועדת לעשיו, סביר כי יצחק, שמכיר את בניו, היה מברך את יעקב בברכה רוחנית יותר. ודאי כי ברכתו לעשיו טומנת בה גם ברכה למי שהתרחק מייעודו, ברכה זו נותרה עמנו ומלווה אותנו גם בזמננו הפחות חזקים. משמים סובבו שיקבל יעקב ונקבל אנו, הדורות הבאים אחריו, דווקא את הברכות האלו.

ולשאלה הראשונה ישנה תשובה עמוקה נוספת, יעקב לא טעה. שתי הבדיקות הראשונות שערך יעקב, המישוש והקול, נועדו לבדוק האם זהו עשיו או יעקב. אך הייתה בדיקה שלישית, בדיקה עמוקה לאין ערוך, כן בודק יעקב האם מי שעומד לפניו הוא הראוי לברכה.

הריח הוא החוש הרוחני יותר, כהגדרת חכמנו, דבר שהנפש נהנה ממנו ולא הגוף. גם על המשיח אומרים חז"ל שדן על פי הריח. יעקב מריח את הנשמה של מי שעומד לפניו ומריח את הרוח שנפח הבורא באדם, את אותו ריח שמפיצים עשרת הדיברות בעולם, את ריח גן עדן. אמנם נכון שיצחק טועה במי שעומד לפניו, אך ברור לו את מי הוא מברך.

ברכה והצלחה לכל בית ישראל ובכללם ל...

אלו הן הברכות וההצלחות...

- ◊ עדה עטייה
- ◊ נתנאל טלקר
- ◊ חנניה ביטון
- ◊ משה דואב
- ◊ אוסנת יסכה בת רבקה
- ◊ יואב בן לאה
- ◊ חנה בת מרים
- ◊ רון בר עדה
- ◊ אליה בת סיגל
- ◊ אביגדור בן שרה